

Μελλοντικές προοπτικές της Ψυχιατρικής: Η επίδραση της αγοράς

Το μέλλον της ψυχιατρικής περίθαλψης εξαρτάται από τις παροχές που θα είμαστε σε (οικονομική) θέση να προσφέρουμε, καθώς και από τον τρόπο οργάνωσης αυτών. Η οικονομική επιστήμη αφορά στην πρακτική της διαχείρισης λιγοστών πόρων (ή υπηρεσιών) τη στιγμή που η ζήτηση για τις υπηρεσίες αυτές υπερβαίνει την προσφορά τους.

Η πλειονότητα των ιατρών επέλεξε τον κλάδο αυτόν, ώστε να μη χρειασθεί να ασχοληθούν με τις επιχειρήσεις. Η επιλογή της ιατρικής ως επαγγέλματος δεν αφορούσε μόνο στην απόκτηση των προσόντων, των γνώσεων και των ηθικών αρχών της ψυχιατρικής, αλλά και στην προσέγγιση του ασθενούς με την απαραίτητη αυθεντία, την προϋπόθεση, δηλαδή, ότι ο γιατρός γνωρίζει τί χρειάζεται ο ασθενής, κάτι εντελώς διαφορετικό από τη συνήθη επιχειρηματική συμπεριφορά, κατά την οποία υποθέτουμε ότι ο πελάτης γνωρίζει τί θέλει και ότι «έχει πάντα δίκιο».

Η ψυχιατρική του μέλλοντος οφείλει να συμφιλιώσει την ιατρική με την οικονομική επιστήμη προς όφελος των ασθενών μας. Πέρα από τα πρότυπα και τις γνώσεις μας, οφείλουμε να ανταποκρινόμαστε στους «πελάτες» μας (δηλαδή στον ασθενή, αλλά και στην οικογένειά του), καθώς και στην κοινωνία εν γένει, η οποία αναλαμβάνει συχνά να καλύψει τις οικονομικές εκκρεμότητες των πρώτων. Οφείλουμε να διδαχθούμε πώς να ακούμε και να αλληλεπιδρούμε με τους ασθενείς, οι οποίοι, χάρις στην πρόσβαση στο διαδίκτυο, είναι όλο και καλύτερα ενημερωμένοι σχετικά με την κατάστασή τους και τις θεραπείες που τους παρέχουμε, ενώ, λόγω της οργάνωσής τους σε ομάδες υπεράσπισης, απαιτούν ποιοτική φροντίδα και εξυπηρέτηση, κάτι που αφορά στην περίθαλψη που παρέχεται τόσο σε νοσοκομειακό περιβάλλον όσο και σε εξωτερικά ή ιδιωτικά ιατρεία.

Στις μέρες μας, ζούμε σε μια αγορά όπου η ανταλλαγή αγαθών και υπηρεσιών καθορίζεται όλο και περισσότερο τόσο από τον ανταγωνισμό όσο και από τη συνεργασία. Οι ψυχίατροι οφείλουν να γνωρίζουν τη δυναμική τη αγοράς, ώστε να αποτελούν αποτελεσματικούς και ηθικούς υπέρμαχους της περίθαλψης των ασθενών.

Η αγορά των αγαθών και των υπηρεσιών αφορά στη δυναμική αλληλεπίδραση της προσφοράς και της ζήτησης. Την προσφορά αντιπροσωπεύει η ποσότητα ή η ποιότητα του προϊόντος, ενώ οι καταναλωτές που νιώθουν ανάγκη για το προϊόν αυτό σχηματίζουν τη ζήτηση. Η σχέση ανάμεσα στην προσφορά και τη ζήτηση καθορίζει την κατάλληλη τιμή του εν λόγω προϊόντος. Εάν οι καταναλωτές που διαθέτουν λίγους πόρους (είναι δηλαδή φτωχοί) νιώθουν έντονη ανάγκη, λέμε ότι η αγορά έχει αποτύχει και οδηγούμαστε στην εξωτερική παρέμβαση τρίτων (συμπεριλαμβανομένης της κυβέρνησης), οι οποίοι προσπαθούν να παράσχουν υπηρεσίες χωρίς να επηρεάζονται από τους κανόνες προσφοράς και ζήτησης της αγοράς.

Στην αγορά της ψυχιατρικής περίθαλψης μπορεί να δει κανείς τις υπηρεσίες ψυχικής υγείας ως προϊόντα. Εκείνοι που παράγουν τα προϊόντα είναι οι παραγωγοί, π.χ. τα νοσοκομεία και οι ψυχίατροι, ενώ εκείνοι που τα αγοράζουν είναι οι καταναλωτές, π.χ. η κυβέρνηση, οι εργοδότες και οι ασθενείς. Ωστόσο, η κλασσική δυναμική μεταξύ προσφοράς και ζήτησης δεν ισχύει απολύτως στον τομέα αυτόν, π.χ. κάθε περίπτωση όπου απαιτείται ψυχιατρική φροντίδα είναι μοναδική ανάλογα με τη φύση της ασθένειας και τις αποφάσεις που λαμβάνουν οι παροχείς για τους ασθενείς. Η δυσκολία που έγκειται στον ακριβή προσδιορισμό των προϊόντων στον χώρο της ψυχικής υγείας αποτελεί πραγματική πρόκληση, τόσο για τους ψυχιάτρους όσο και για τους ασθενείς.

Προκειμένου να λειτουργήσει η αγορά, πρέπει οι καταναλωτές να είναι ενημερωμένοι. Αυτό, όμως, συχνά παρουσιάζει προβλήματα όσον αφορά στην ψυχική υγεία, ιδιαίτερα για ασθενείς των οποίων η κρίση επηρεάζεται όποτε ζητούν μια εξυπηρέτηση ή προσπαθούν να διαπραγματευθούν την τιμή. Ωστόσο, χάρις στη συνεχώς αυξανόμενη εξάρτηση από το διαδίκτυο, οι καταναλωτές είναι πλέον όλο και καλύτερα ενημερωμένοι και μπορούν ακόμη και να αμφισβητήσουν την αυθεντία του ιατρού. Οι ψυχίατροι θα πρέπει να μάθουν να νιώθουν άνετα

παρουσία ενημερωμένων καταναλωτών που μπορούν και επιλέγουν φάρμακα και ψυχοκοινωνικές θεραπείες με τη συμβολή των πρώτων.

Επιπλέον, η οικονομική επιστήμη της αγοράς σε σχέση με την ιατρική περίθαλψη δέχεται την ισχυρή επίδραση των λεγόμενων «εξωτερικών οικονομιών», οι οποίες αφορούν στο όφελος που αποκομίζει το σύνολο της κοινωνίας από την υγεία κάθε μέλους της. Στον χώρο της ψυχικής υγείας ειδικότερα, παράδειγμα εξωτερικών οικονομιών είναι τα πλεονεκτήματα που απολαμβάνουν η οικογένεια, ο χώρος εργασίας και η κοινωνία χάρις στην περίθαλψη ατόμων με κατάθλιψη, ώστε να μπορούν να εργάζονται.

Οι ψυχίατροι, ως ηγέτες της επιχείρησης ψυχικής υγείας, οφείλουν να γνωρίζουν τη δυναμική της αγοράς ιατρικής φροντίδας, ώστε να αποτελούν τους καλύτερους υπέρμαχους της ποιοτικής περίθαλψης των ασθενών.

Steven S. Sharfstein
Professor of Psychiatry

BIBΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Stoline AM, Sharfstein SS. Funding the continuum of care: a rational social policy for the care and support of persons with schizophrenia. In: Moscarelli M, Rupp A, Sartorius N (eds): Handbook of Mental Health Economics and Health Policy, vol. I: Schizophrenia. John Wiley & Sons, 1996.
2. Sharfstein SS, Schreter R. Psychiatrists in the new medical marketplace. Journal of Practical Psychiatry and Behavioral Health 1999, 5:132-142.
3. Schreter R, Sharfstein SS, Schreter C (eds). Managing Care, Not Dollars: The Continuum of Mental Health Services. American Psychiatric Press, Inc., Washington, DC, 1997.